

Overvåkningsprosjektet i Reisaelva

Vurdering av gytebestanden av laks
Høsten 2023

Reisa Elvelag

SAMMENDRAG

Reisa Elvelags årlige overvåkningsprogram omfattet sesongen 2023 drivtelling av laks for overvåkning av gytebestanden og prøvafiske etter oppdrettslaks. Yngeltelling ble ikke prioritert på grunn av økonomi. Resultatet fra overvåkningsprogrammet sammen med fangstrapportering gir informasjon om tilstanden til laksebestanden i Reisaelva.

Fangsttallene for 2023 med sjørretfiske i en mindre periode viser følgende tall:

- Laksefiske stengt. Bifangst gjennom sjørretperioden ga fangst av 50 laks, der alle er rapportert gjenutsatt
- 784 sjørret, tilsvarende 899 kg. Dette ca. samme nivå som 2022
- Sjørøyefiske stengt. Bifangst av 2 sjørøyer under sjørretfiske

Det er observert 1 050 laks under årets drivtelling fordelt på henholdsvis 274 storlaks, 262 mellomlaks og 514 smålaks. Justert for ikke undersøkte områder og ikke oppdagede laks ender årets resultat på 1 459 laks. På bakgrunn av resultatene estimeres gytebestanden av laks til å være på 3 941 kg hunnlaks. Dette gir en oppnåelse av gytebestandsmålet på 107,9 % av et gytebestandsmål på 3 652 kg.

Resultatet fra årets sesong viser at Reisaelva oppnår gytebestandsmålet for første gang siden 2017. Den positive trenden fortsetter dermed. Med årets resultater til grunn viser det at beslutningen om å stenge elva for laks- og sjørøyefiske er riktig med tanke på bestandssituasjonen. Dersom den positive utviklingen nå fortsetter over flere år vil man forhåpentligvis opparbeide seg en tilstrekkelig gytebestand og på sikt også et solid høstbart overskudd igjen. Inntil elven kan åpnes for laksefiske er det viktig at alle bidrar til fellesdugnaden om å verne Reisalaksen.

Sjørretbestanden er solid, og det vil trolig åpnes for sjørretfiske noenlunde lik årets ordning. Sesongen 2023 var også et pukkellaksår, med et estimat på 8-10 000 oppvandrende fisk. Det ble ikke iverksatt tiltak mot pukkellaks i hovedelva.

Takk til Statsforvalteren i Troms og Finnmark for tilskudd til overvåkningsprosjektet.

Forsidebilde: Haugset i sone 3. Foto: Arktisk Geotek AS.

Rapport utarbeidet av:

Hermann Olaussen Hermansen

Daglig leder,

Reisa Elvelag

Storslett 31.10.2023

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1. Om prosjektet	1
1.2. Gjennomføring	1
1.2.1. Gytefisktelling	1
1.2.2. Forsøksfiske/prøvefiske	3
1.2.3. Yngeltelling	3
2. Naturgitte forhold i Reisaelva	4
3. Resultater gytefisktelling	6
3.1. Resultatoversikt	9
3.1.1. Gytebestandsoppnåelse observert fisk	9
3.1.2. Gytebestandsoppnåelse med tillegg	10
4. Observasjoner av sjørøye og sjørørret	11
4.1. Sjørøye	11
4.2. Sjørørret	12
5. Oppsummering og diskusjon	13

1. Innledning

1.1. Om prosjektet

Reisaelva i Nordreisa kommune, Troms og Finnmark fylke, er et nasjonalt laksevassdrag. Elva har en lakseførende strekning på ca. 85 km, fra Reisa fjorden i nord til Imofossen i sør. Reisa Elvelag er den lokale forvalteren av den lakseførende strekningen i Reisaelva. Årlig gjennomfører elvelaget overvåkning av laksebestanden. Overvåkningsprosjektet omfatter gytefisktelling, prøvofiske etter oppdrettslaks og yngeltelling. I tillegg har prosjektet blitt utvidet med drivtelling om sommeren i forbindelse med midtsesongevaluering.

Som følge av negativ bestandsutvikling for laksen, avdekket gjennom gytefisktellingene i overvåkningsprosjektet, ble Reisaelva stengt for laksefiske fra og med sesongen 2022. Gytefisktellingene har de siste årene vist at elva ikke oppnår gytebestandsmålet. Sist gang gytebestandsmålet ble nådd var i 2017. Overvåkningsprosjektet er derfor svært viktig for innhenting av nødvendig informasjon om laksebestanden, som grunnlag for forvaltningsmessige beslutninger.

Prosjektet har vært gjennomført årlig i mer enn 10 år, og finansieres med tilskudd fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark. I tillegg legges det ned mange dugnadstimer fra elvelagets side.

Denne rapporten presenterer resultater fra gytefisktelling og en vurdering av elvas gytebestand av laks. Observasjoner av sjørret og sjørøye kommenteres også. I tillegg gis en beskrivelse av hvordan overvåkningsprosjektet i sin helhet gjennomføres.

1.2. Gjennomføring

1.2.1. Gytefisktelling

Gytefisktelling i Reisaelva gjennomføres ved drivtelling. Drivtelling foregår ved at personer iført våt- eller tørrdrakt lar seg drive nedover elven og teller fisk som observeres. Denne metoden for gytefisktelling fungerer godt i Reisaelva, da elven ofte er klar og det er gode siktforhold. Elven er heller ikke så bred på normal høstvannføring slik at observasjonsprosenten blir god med 2-4 drivtelle i bredden. I øvre del av Reisaelva er det tilstrekkelig med 2-3 drivtelle i bredden, mens i nedre del er det fordelaktig med 3-4 drivtelle, spesielt i enkelte områder hvor elven er bredere.

Elven deles inn i delstrekninger (roder) som drivtelles etter tur. Totalt er det 5 roder, der rode 1 og 2 er i det som betegnes lokalt som «Øverelva» fra Saraelv til Imofossen (sone 11-19). Rode 3, 4 og 5 omfatter «Nerelva» fra Saraelv og ned til Reisa fjorden (sone 1-10). Hvilken rode man starter med varierer fra år til år og bestemmes ut ifra tilgjengelig personell og hydrologiske forhold. Se figur 1 for elvas inndeling i roder.

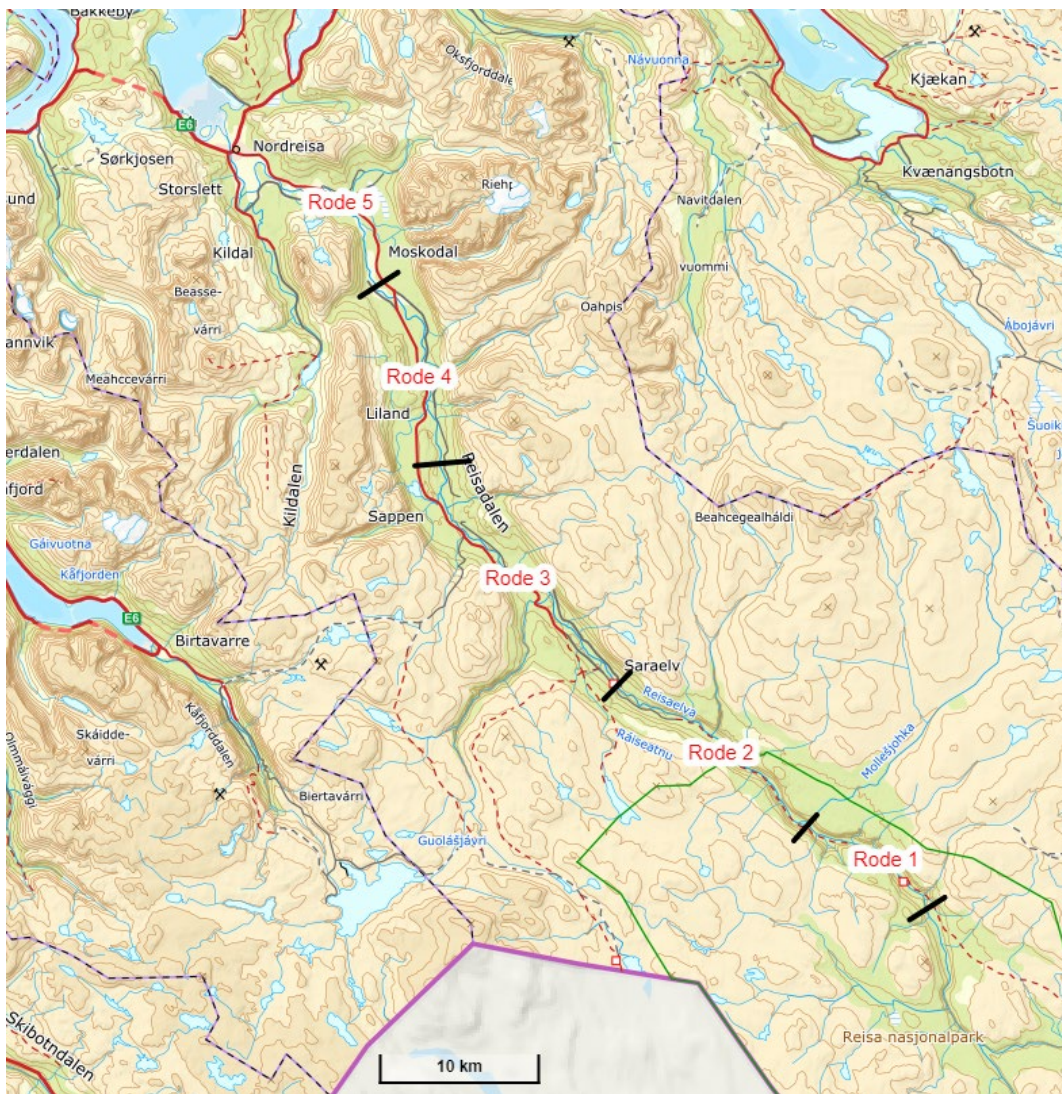
Drivtelling etter gytefisk i Reisaelva for 2023 ble igangsatt 21. september med telling i nedre del av vassdraget. I løpet av 21-23 september ble rode 3,4 og 5 telt, fra Hurrika i sone 10 til Hysingjord i sone 1. Øvre del av elva ble deretter telt etter noen dagers hvile, 29. september.

Personell som gjennomførte drivtelling i år har flere års erfaring fra drivtelling i Reisaelva, og kjenner dermed forholdene i elva bra. I tillegg til lokale drivtelle hadde elvelaget også i år bistand fra Naturtjenester AS. Selskapet har bidratt i gytefisktelling de siste årene.

Innenfor rodene er det delstrekninger som ikke lar seg drivtelle og/eller ikke drivtelles på grunn av ulike årsaker. Dersom det er fare for drivtellernes sikkerhet drivtelles det ikke. Strekninger som erfaringsmessig har lite observert fisk eller har lange strekninger med stillestående vann utelates fra telling. En forsøker så godt det lar seg gjøre å telle samme strekninger hvert år for mest mulig sammenlignbare resultater.

De siste årene har det også blitt gjennomført drivtelling i deler av elven i forbindelse med midtsesongevaluering. Til tross for at det ikke ble gjennomført en ordinær midtsesongevaluering som følge av stengt laksefiske, ble det likevel gjennomført en drivtelling i deler av elven også i 2023. Dette for å få et innblikk i mengden laks i elva. Elvelaget ønsker å fortsette med slike tellinger også ved stengt elv, for å opprettholde komplette dataserier som kan brukes i fremtidige vurderinger av bestanden.

I 2023 var det pukkellaksår med stort innsig av pukkellaks. Drivtellingen på sommeren ble derfor også benyttet til å få et innblikk i mengden pukkellaks. I tillegg til elvelagets egen drivtelling etter laks og pukkellaks, gjennomførte Naturtjenester AS en egen pukkellakstelling for sone 1-3 (fra Haugset til Tømmernesøra).

Figur 1. Oversiktskart over inndelingen av elva i roder for drivtelling, modifisert fra norgeskart.no.

1.2.2. Forskningsfiske/prøvefiske

Prøvefiske etter oppdrettslaks ble gjennomført i perioden 1-23. september. Totalt 87 skjellprøver ble samlet inn og sendt til analyse hos Norsk institutt for naturforskning (NINA). Av disse ble to skjellprøver tatt under ordinært sjøørretfiske som ble gjennomført i perioden 12. august -14. september i sone 1 og 2 (opp til Moskoelvmunningen).

Elvelaget besluttet i år å gjennomføre prøvefiske med flere dagers hvile mellom hver periode med fiske, dette for å gi laksen ro. Slik som for fjoråret var det relativt enkelt å skaffe nok prøver, noe som skyldes at elven har vært stengt for ordinært fiske. Ingen laks ble tatt ut og avlivet med sikre kjennetegn som oppdrettslaks. Årets deltakere har lang erfaring med deltakelse på prøvefiske for Reisa Elvelag og kan det å håndtere laks skånsomt.

Resultater fra skjellprøveanalysene er ikke klare da denne rapporten skrives.

1.2.3. Yngeltelling

Telling av yngel i Reisaelva gjennomføres ved hjelp av et elektrisk fiskeapparat, innstilt på høy frekvens og høy spenning. Metoden går ut på at man fisker over et avgrenset område med det elektriske fiskeapparatet. I de fleste år undersøkelsen er gjennomført er det fisket tre omganger per lokalitet. Mellom hver fiskeomgang blir lengden på yngelen målt før den blir plassert i bøtter med vann og lokaliteten får hvile ca. 30 min før ny runde. Etter siste runde blir yngelen sluppet tilbake i elven. Undersøkelsen gjøres på faste lokaliteter. Se mer informasjon om utførelsen fra slike undersøkelser i NINAs prosjektnotat 443 (2023): «Tetthet av laksunger basert på strandnært elektrofiske, Reisaelva 2022»

Yngeltellingen har tidligere blitt utført årlig, men de siste årene har det blitt utført sjeldnere, dette skyldes blant annet på grunn av avlysninger som følge av hydrologiske utfordringer med for høy vannføring i tidsrommet undersøkelsene ble planlagt. En annen årsak er økonomi. De siste årene har elvelagets utfordrende økonomi gjort elvelaget helt avhengig av tilstrekkelig tilskudd for å kunne finansiere overvåkningsprosjektet. Yngeltellingen gjøres ved eksternt tjenestekjøp. Det er NINA som har utført de fleste yngeltellingene i Reisaelva, med unntak av 2019, da Naturtjenester AS gjennomførte tellingen. Kostnaden for eksternt tjenestekjøp er høy. Basert på tildelt tilskudd til overvåkningsprosjektet 2023 ble det valgt å prioritere gjennomføring av drivtelling etter gytefisk og prøvefiske, slik at yngeltelling ikke ble gjennomført i 2023.

2. Naturgitte forhold i Reisaelva

Drivtelling av gytelaks i Reisaelva gjennomføres normalt fra midten av september. Tellingene planlegges i god tid slik at de som er med kan planlegge i forhold til annen jobb, men erfaringer viser at fleksibilitet er viktig.

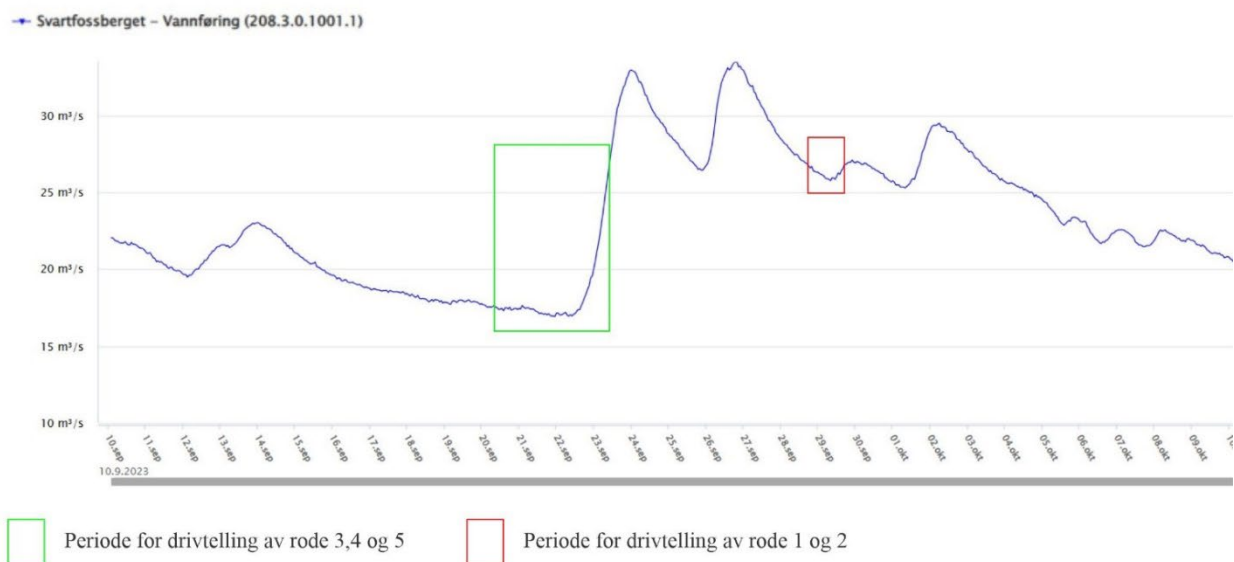
Vannforholdene for drivtelling er en usikkerhetsfaktor og noe vi ikke har kontroll på. Dersom det kommer store nedbørmengder i forkant av tellingen, vil vannstanden bli for høy og siktforholdene for dårlig.

Sommeren 2023 var preget av generelt lav vannstand i Reisaelva. Dette fortsatte også utover høsten. Når drivtelling startet 21. september var vannstanden på 1,7 m, noe som tilsvarer en vannføring på ca. 17 m³/s. Dette betegnes som svært gode forhold med en sikt på ca. 10 m. På grunn av noe nedbør økte vannstanden den 23. september. Da tellingen av rode 5 var ferdig var vannstanden på 1,99 m og ca. 30 m³/s.

Det ble besluttet å avvente telling i øvre del av vassdraget (rode 1 og 2) for å se om vannstanden fortsatte å øke eller stabiliserte seg. Denne pausen passet bra i forhold til at vi manglet noe personell de neste dagene. Den 29. september ble rode 1 og 2 telt ved hjelp av to lag. Da var vannføringen sunket ned til ca. 26 m³/s. Sikten var dårligere sammenlignet med rode 3, 4 og 5, men fortsatt god med ca. 7 m sikt.

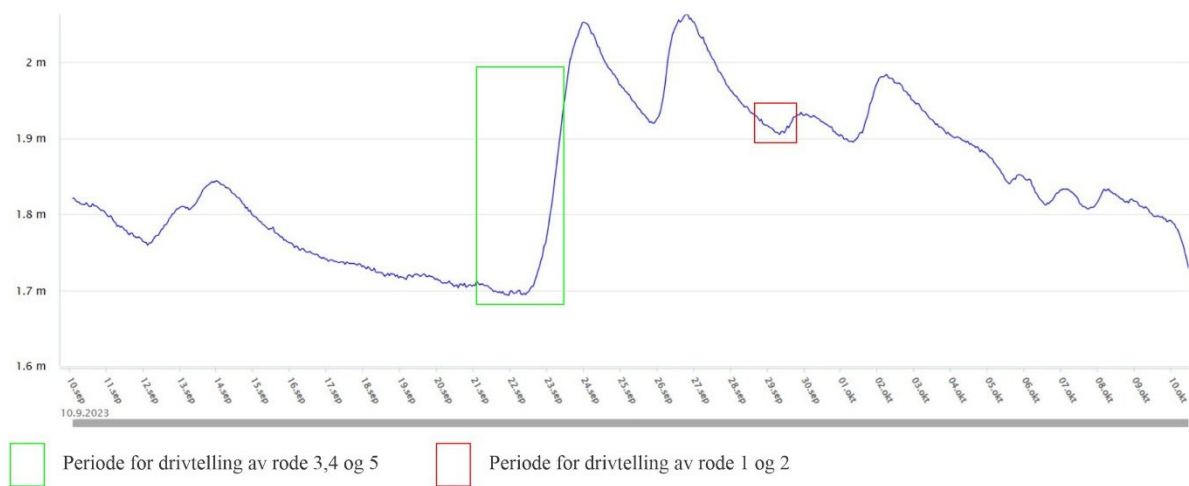
Vanntemperaturen varierte mellom 4,6-8,0°C i dagene med drivtelling. Det er estimert at ca. 76 % av laksen er blitt observert på de strekningene som er drivtelt. For de dypeste kulpene er nok observasjonsprosenten noe lavere. Denne observasjonsprosenten karakteriseres som god. Drivtelling med en vannstand fra ca. 2 m og lavere anses som ideelt. Dersom vannføringen overstiger 35-40 m³/s så begynner forholdene å bli utfordrende.

En oversikt over vannføring, vannstand og vanntemperatur i perioden for drivtelling er vist på figur 2,3 og 4.

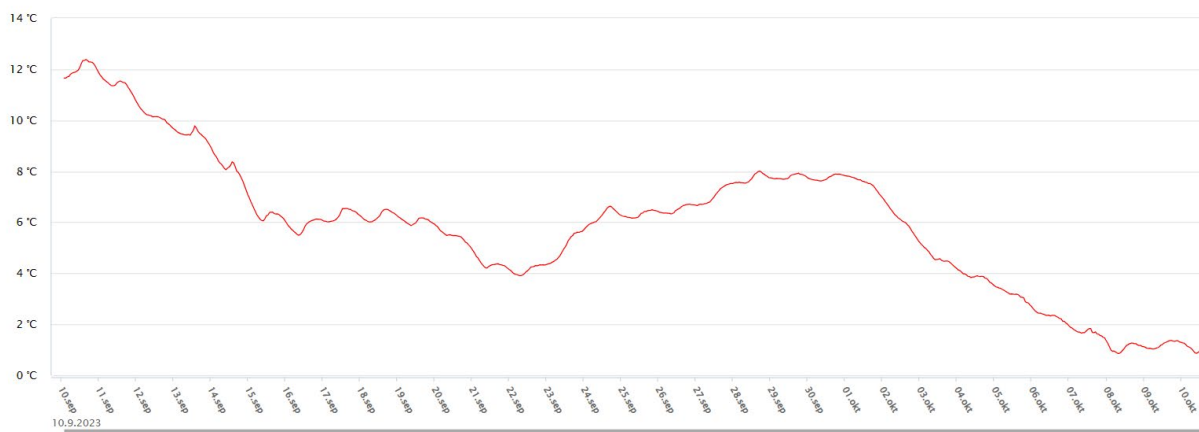

Figur 2: Vannføringen i Reisaelva i perioden 10.09-10.10.2023 ved målestasjon Svartfoss.

→ Svartfossberget – Vannstand (208.3.0.1000.1)

Figur 3: Vannstand i Reisaelva i perioden 10.09-10.10.2023 ved målestasjon Svartfoss.

→ Svartfossberget – Vanntemperatur (208.3.0.1003.2)

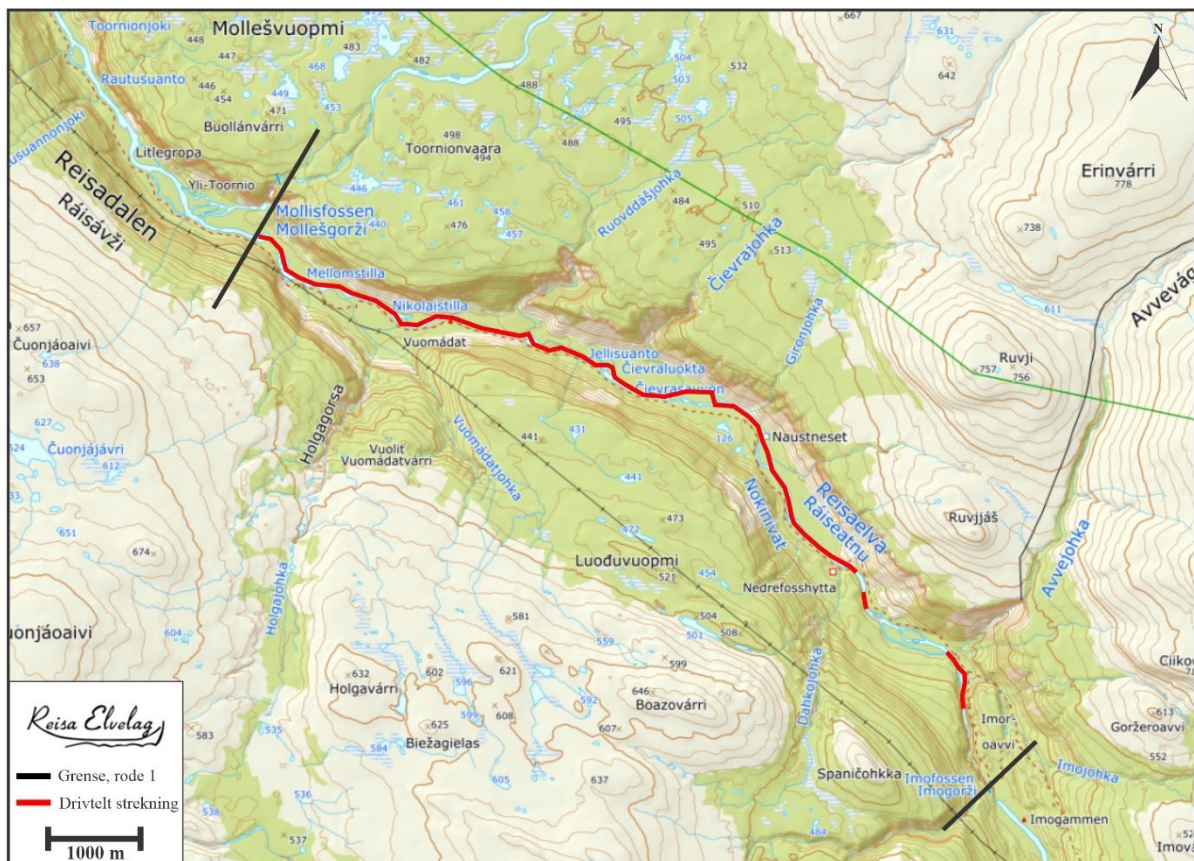
Figur 4: Vanntemperaturen i Reisaelva i perioden 10.09-10.10.2023 ved målestasjon Svartfoss.

3. Resultater drivtelling

For oversikt over hvilke strekninger som er drivtelt innenfor hver av de 5 rodene, se figur 5-9.

Enkelte av strekningene kan ikke drivtelles på grunn av at strekningene ikke er forsvarlig å drivtelle. Dette gjelder eksempelvis strekningen fra øvre del av Øverfossen og opp til Imofossen på rode 1. På samme rode er strekningen fra nedsiden av Avelva til Nedrefoss tidligere forsøkt drivtelt, men utelatt de siste årene på grunn av store steiner og fare for sikkerheten til drivtellerne. Unntaket er Risengrynstillia. Andre strekninger i elva er utelatt fordi det erfaringsmessig er lite laks på strekningene og stilleflytende vann. Dette er typiske strekninger som Kirkestilla, og området nedenfor Galsomelen. Generelt ser man at det er lite laks å observere i sone 1. Ved beregning av gytebestandsmålet legger man til et antall laks basert på de områder som ikke kan drivtelles.

Av en total lakseførende strekning på 85 km er ca. 68 km drivtelt.

Figur 5: Drivtelt strekning på rode 1. Området fra Øverfossen til Imofossen drivtelles ikke. Det samme gjelder strekningen nedenfor Avelva til Nedrefoss med unntak av Risengrynstillia. Modifisert fra norgeskart.no.

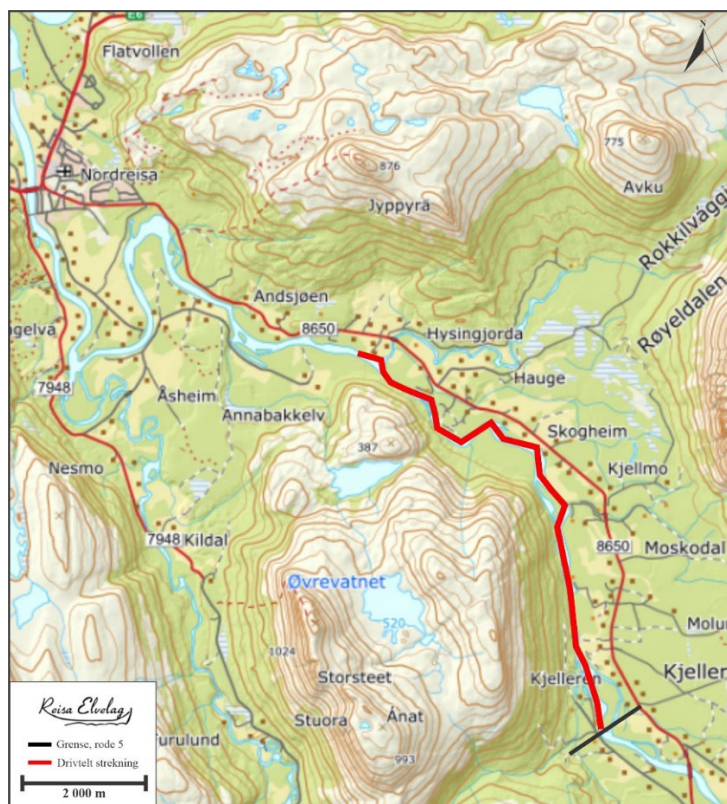
Figur 6: Drivtelt strekning på rode 2. Strekningen fra nedenfor Gauraniva til Saraelv ble ikke drivtelt. Erfaringsmessig står det lite laks i denne delen. Modifisert fra norgeskart.no.

Figur 7: Drivtelt strekning på rode 3. Strekningen Saraelv-Hurrika utelatt fra drivtelling. Her er det mye stilleflytende partier og lite observert laks fra tidligere. Strekningen Vangen-Mikkinakken og Holmestilla utelatt. Modifisert fra norgeskart.no.

Figur 8: Rode 4 ble drivtelt i sin helhet. Modifisert fra norgeskart.no.

Figur 9: Rode 5 ble drivtelt ned til Hysingjord. Tilbakemelding fra drivtellerne siste årene er at sone 1 kan bortprioriteres da det står lite laks på denne strekningen. Modifisert fra norgeskart.no.

3.1. Resultatoversikt

Tabell 1 viser en oversikt over antallet laks observert i hver rode. I tillegg til laks er det observert 1 528 sjørøret, 517 sjørøyer og 1 mulig oppdrettslaks. Det er ikke gjengitt observasjoner av laks i hver kulp slik som tidligere. Dette fordi en ikke ønsker å spre opplysninger om hvilke kulper det står mest fisk i, noe som potensielt kan utnyttes til ulovlig fiske.

	Storlaks	Mellomlaks	Smålaks	Totalt
Antall	274	262	514	1 050
%-andel	26 %	25 %	49 %	100 %

	Storlaks	Mellomlaks	Smålaks	Totalt
Rode 1	46	47	53	146
Rode 2	5	27	23	55
Rode 3	21	33	104	158
Rode 4	162	114	251	527
Rode 5	40	41	83	164
Totalt observert	274	262	514	1050

Tabell 1: Antall observerte laks under drivtelling fordelt i størrelsesgrupper. Det er ikke inkludert desimaler i fremstillingen og tallene er derfor avrundet.

3.1.1. Gytebestandsoppnåelse - observert fisk

Basert på faktiske tall av observerte laks under drivtelling er det beregnet fangsteffektivitet og gytebestandsoppnåelse for Reisaelva. Selv om elven har vært stengt for laksefiske er fangsteffektivitet tatt med for de ukene elven var åpen for sjørøretfiske i sone 1 og 2.

	Storlaks	Mellomlaks	Smålaks	Totalt
Sum telling	274	262	514	1 050
%-andel	26 %	25 %	49 %	100 %
Sum fangst	1	15	34	50
%-andel	2 %	30 %	68 %	100 %
Fangsteffektivitet	0,36 %	5,73 %	6,61 %	4,76 %

Tabell 2: Fangsteffektivitet uten påslag, inkluderer også gjenutsatt laks.

Gytebestandsoppnåelse	Storlaks	Mellomlaks	Smålaks	Totalt
Sum telling	274	262	514	1 050
% - andel	26 %	25 %	49 %	100 %
% - andel hunnlaks	80 %	40 %	5 %	
% - andel hannlaks	20 %	60 %	95 %	
Antall hunnlaks	219,2	104,8	25,7	349,7
Antall hannlaks	54,8	157,2	488,3	700,3
Snittvekt kg/hunnlaks	9,5 kg	5,5 kg	1,5 kg	
Antall kg hunnlaks	2 082	576,4	38,55	2 697
Antall rognkorn	3 019 480	835 780	55 898	3 911 158

Tabell 3: Gytebestandsoppnåelse uten påslag.

Forutsetninger i beregningsmodellen brukt for beregning av gytebestandsoppnåelse:

- Det antas en fordeling av hunnlaks på 80% (sturlaks), 40% (mellomlaks) og 5% (smålags). Denne fordelingen benyttes av Svenning (2008) og baserer seg på skjellprøveanalyser for Reisaelva
- Gjennomsnittsvakta på sturlaks/mellomlaks og smålags antas å være henholdsvis 9,5 kg /5,5 kg og 1,5kg
- For hver kg-hunnlaks som gyter antas det i gjennomsnitt 1 450 rognkorn

Denne beregningsmodellen er benyttet i mer enn 10 år for beregning av gytebestandsoppnåelsen i Reisaelva.

Gytebestandsmålet i Reisaelva er anslått til å være 3 652 kg hunnlaks, noe som utgjør 5,3 millioner rognkorn.

Resultatet for årets telling viser at Reisaelva oppnår 2 697 kg hunnlaks som er 73,86 % av gytebestandsmålet på observerte laks. Dette utgjør ca. 3,9 millioner rognkorn. Sammenlignet med fjoråret har antall kilo hunnlaks økt med 33,7 % fra 2 016 kg til 2 697 kg.

3.1.2. Gytebestandsoppnåelse -med tillegg

For å få et mer reelt tall over gytebestanden i Reisaelva blir det inkludert estimerte tall fra den delen av elven som ikke er mulig å drivtelle, samt gjort påslag med hensyn på ikke-observerte laks som følge av siktforholdene i elva. Se tabell 4. Ved å inkludere påslagene vil estimert antall laks i Reisaelva være 1 459 stk (tabell 5).

Tillegg basert på ikke-observerte laks	Sturlaks	Mellomlaks	Smålags	Totalt	Observasjonsprosent
Rode 1	20	20	23	63	70 %
Rode 2	2	12	10	24	70 %
Rode 3	5	8	26	39	80 %
Rode 4	41	29	62	132	80 %
Rode 5	10	10	21	41	80 %
Sum/gjennomsnitt	78	79	142	299	76 %
Påslag ikke dykket	50	40	20	110	

Tabell 4: Påslag av ikke-observerte laks på grunn av sikt og påslag av ikke-dykket strekning.

	Sturlaks	Mellomlaks	Smålags	Totalt
Rode 1	46	47	53	146
Rode 2	5	27	23	55
Rode 3	21	33	104	158
Rode 4	162	114	251	527
Rode 5	40	41	83	164
Ikke observert pga sikt	78	79	142	299
Påslag ikke dykket	50	40	20	110
Totalt observert laks med usikkerhet	402	381	676	1459

Tabell 5: Antall estimerte laks i Reisaelva 2023 (observert +påslag).

Det er gjort et påslag på totalt 409 laks. Dette påslaget gjelder for de områdene som ikke ble telt under årets drivtelling (110 stk) og for de områdene man har snorklet, men ikke klarer å ha 100 % observasjonsrate (299 stk). Siktforholdene karakteriseres som god til meget god med observasjonsprosent fra 70-80 %.

Påslaget for ikke drivtelt strekning er beskjedent og samsvarer med tall benyttet fra tidligere år. Påslag på laks som ikke observeres baserer seg på samme utregningsmetode hvert år. Av de områdene som ikke ble telt anses

område fra Nedrefoss til Avelva med unntak av Risengrynstillå, samt fra område ovenfor kulpen i Øverfossen til enden av lakseførende strekning ved Imofossen som de viktigste for laksen.

Basert på tallene for observert laks med påslag vil fangsteffektiviteten og gytebestandsoppnåelsen være:

Fangsteffektivitet (med påslag)	Storlaks	Mellomlaks	Smålaks	Totalt
Sum telling	402	381	676	1 459
%-andel	28 %	26 %	46 %	100
Sum fangst	1	15	34	50
%-andel	2 %	30 %	68 %	100
Fangsteffektivitet	0	4	5	3

Tabell 11: Fangsteffektivitet med påslag, inkluderer også gjenutsatt laks.

Gytebestandsoppnåelse (med påslag)	Storlaks	Mellomlaks	Smålaks	Totalt
Sum telling	402	381	676	1 459
% - andel	28 %	26 %	46 %	100
% - andel hunnlaks	80 %	40 %	5 %	
% - andel hannlaks	20 %	60 %	95 %	
Antall hunnlaks	321	152	34	507
Antall hannlaks	80	228	642	950
Snittvekt kg/hunnlaks	9,5	5,5	1,5	
Antall kg hunnlaks	3 052	838	51	3 941
Antall rognkorn	4 425 400	1 215 100	73 950	5 714 450

Tabell 12: Gytebestandsoppnåelse med påslag.

Resultatet for årets gytefisketelling der man også inkluderer ikke-observerte laks grunnet sikt og ikke telte områder, oppnår Reisaelva 3 941 kg hunnlaks, noe som er ca. 108 % av gytebestandsmålet. Dette innebærer at elva produserer 5,7 millioner rognkorn av et anbefalt gytebestandsmål på 5,3 millioner rognkorn. Økningen fra fjoråret i estimert antall kg hunnlaks er på nesten 20 %.

4. Observasjoner av sjørøye og sjørørret

Ved gjennomføring av drivtelling av laks vil observasjoner av sjørørret og sjørøye rapporteres inn for å få en pekepinn på innslaget av disse artene. Artene telles dermed ikke like systematisk som laksen. I tillegg vil en del være vandret opp for gyting i de mindre sideelvene på det tidspunktet drivtellingen gjennomføres.

4.1. Sjørøye

Det er vanskelig å vurdere tilstanden til sjørøyebestanden i Reisaelva, som følge av at arten er dårlig kartlagt. Sjørøyebestanden synes likevel å være lav, noe som sammenfaller med trenden i andre elver i Nord-Norge. Under årets sesong var røyefiske stengt i likhet med laks. Dette er 2 året på rad med stenging. Etter åpning av

sjørretfiske 12. august er det rapportert om fangst av 2 sjørøyer som ble gjenutsatt. Fisket etter sjørøye vil trolig ikke åpnes igjen før laksefiske åpner.

I årene fremover er det fokus på å få bedre tallmateriale på sjørøyebestanden i Reisaelva. Et av prosjektene som ble igangsatt i 2023 er kameraovervåkning sideelv. I dette prosjektet ble det kjøpt inn utstyr for filming under vann. Elven som ble valgt ut er Fielmaelva, en viktig elv for sjørøyen. Utstyret ble testet i 2023 og man har som mål å skaffe videomateriale fra hele neste sesong. På sikt er det ønskelig med kamera i flere av sideelvene.

I tillegg til overvåkning av bestanden er restaureringstiltak i de viktigste sideelvene til Reisaelva, hvor sjørøya gyter noe man bør vurdere nærmere. Det er gjort kartlegginger i eksempelvis Moskoelva av selskapet Naturrestaurering AS. De har anbefalt noen habitatforbedrene restaureringstiltak som Nordreisa kommune har søkt om prosjektmidler til hos NVE. Foreløpig er ikke denne søknaden behandlet. Det er også snakk om tiltak i Joselva, men prosjektet her er heller ikke igangsatt.

I forbindelse med pukkelakstiltak i Røyelva ble den lille sideelven Lillelva befart. Denne elven er flere kilometer lang og er potensielt et viktig oppvekstområde for røye og annen yngel. Tilbakemeldinger fra lokale folk i området er at det gikk stor fin sjørøye opp denne elven tidligere. En rask vandring langs elveløpet avslørte flere vandringshindre i nedre del av elven på normal vannstand. Potensiale som oppvekstområde kan derfor ikke benyttes. I slike områder er det viktig å igangsette tiltak raskt. Elvelaget vil derfor for 2024 se på muligheter for å søke tilskudd til gjennomføring av tiltak.

4.2. Sjørret

På bakgrunn av en solid sjørretbestand ble det åpnet for sjørretfiske i Reisaelva i perioden 12. august -14. september i de to nederste sonene av vassdraget (sone 1 og 2). Fangststatistikken viser at totalt 784 sjørret ble fanget og eller sluppet ut i 2023. Dette utgjør ca. 900 kg. Antallet er ca. likt som for 2022. Det er begrensninger på utstyret som kan benyttes under sjørretfiske, der det blant annet er forbudt med bruk av sluk og mark som agn.

I løpet av sesongen kom det inn tips om observasjoner av sel. Det ble gjennomført noen observasjonsrunder for å prøve å lokalisere selen uten hell. På bakgrunn av dette ble det ikke søkt om fellingstillatelse i 2023. Sel i vassdraget er ikke noe nytt, men antallet observasjoner synes å ha blitt høyere de siste 5-10 år. Hvor mye det påvirker sjørretfiske med sel i elva er vanskelig å tallfeste, men flere fiskere kommer med tilbakemelding om at fisket virker dårligere i de perioder det er observert sel. I 2022 ble en sel observert så langt oppe som mer enn 5 mil fra elvemunningen.

Sjørretbestanden i Reisaelva virker å holde seg stabil. Drivtellingen i høst viser at mengden sjørret i vassdraget holder seg på samme nivå som de siste årene. Totalt ca. 1 500 sjørret ble drivtelt. Største mengden ble observert under drivtelling av rode 4 og 5. Dette tilsvarer fra sone 6 og nedover.

Basert på resultater fra fangst og drivtelling vurderes bestanden av sjørret i Reisaelva som solid. Det er derfor grunnlag for å ha sjørretfiske også neste sesong.

5. Oppsummering/diskusjon

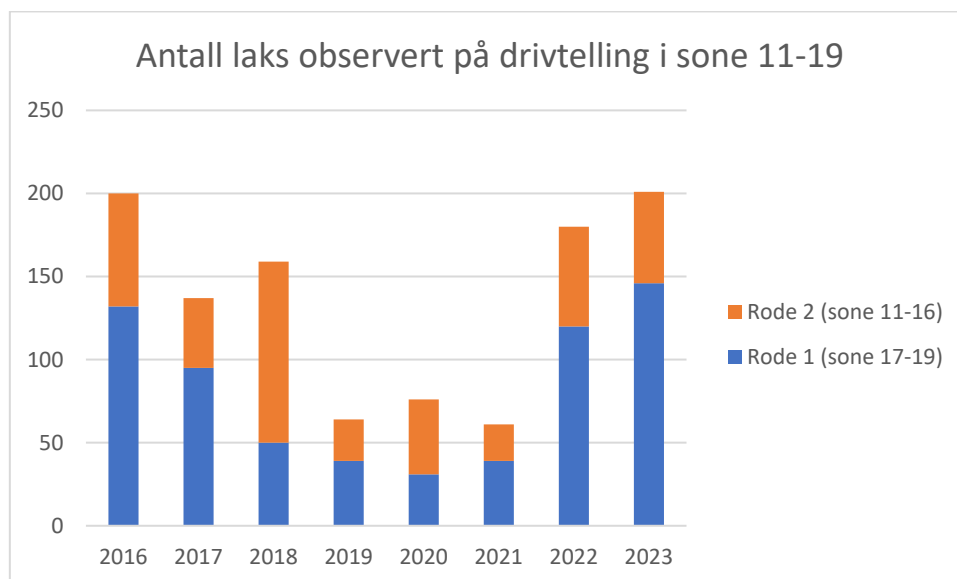
Sesongen 2023 ble andre året på rad med stengt lakse- og sjørøyfiske. Fiskesesongen bestod derfor kun av en kortere periode på høsten med sjørøretfiske i nedre del av vassdraget. Oppsummert viser fangststatistikken fangst av 784 sjørøret og en bifangst av 50 laks og 2 sjørøyer. All bifangst er rapportert gjenutsatt.

Året huskes også for innsig av store mengder pukkellaks, der det ved hjelp av drivtelling i sommer ble observert 3-4 000 pukkellaks. Estimater er at nærmere 8-10 000 pukkellaks har svømt opp Reisaelva i år.

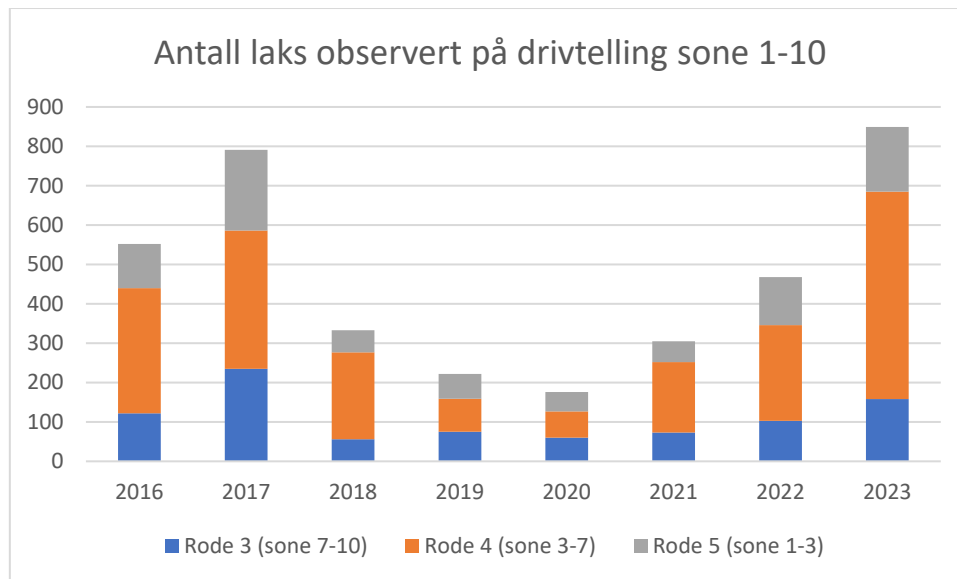
Bakgrunnen for at elven også var stengt for laksefiske i år skyldes stengningen i 2022 som følge av manglende gytebestandsoppnåelse. Denne stengningen videreføres helt til Reisaelva kan vise til at gytebestandsmålet for laks er nådd flere år rad, og dermed at elva har et høstbart overskudd av laks igjen. Det er Miljødirektoratet i samråd med vitenskapelig råd for laksefiske (VRL) som tar avgjørelsen om og eventuelt når det kan åpnes for laksefiske igjen. Når klarsignalet er gitt er det deretter opp til elvelaget som lokal forvalter å vurdere fiskereglene innenfor de rammene myndighetene har gitt.

På grunn av stengt laksefiske var det forventet at antallet laks observert på gytefisketelling var bedre enn året før. Etter første året med stengning i 2022 viste gytefisketellingen økt antall laks observert. Denne trenden fortsatte også under høstens telling. Resultatet av årets telling viste observasjon av 1 050 laks, mot 648 i 2022. Svært gledelig med observasjon av mye smålaks. Der er økningen på ca. 80 % fra 284 stk i 2022 til 514 i 2023. Antallet laks observert er en økning på 402 stk, vel 62 %. Tar vi med estimatet for områdene som ikke er dykket er antallet laks 1 459, opp fra 1 003 i 2022.

Figur 10 og 11 viser utviklingen i antall observerte laks fordelt på henholdsvis øvre del av vassdraget, sone 11-19 (rode 1 og 2) og nedre del av vassdraget, sone 1-10 (rode 3,4 og 5). Antallet observerte laks er på nivå med 2016 sesongen i øvre del og 2017 sesongen i nedre del. 2016 og 2017 sesongen var siste gang Reisaelva oppnådde gytebestandsmålet.

Figur 10: Drivtellingsresultater i øvre del av elven (sone 11-19) de siste 8 sesongene.

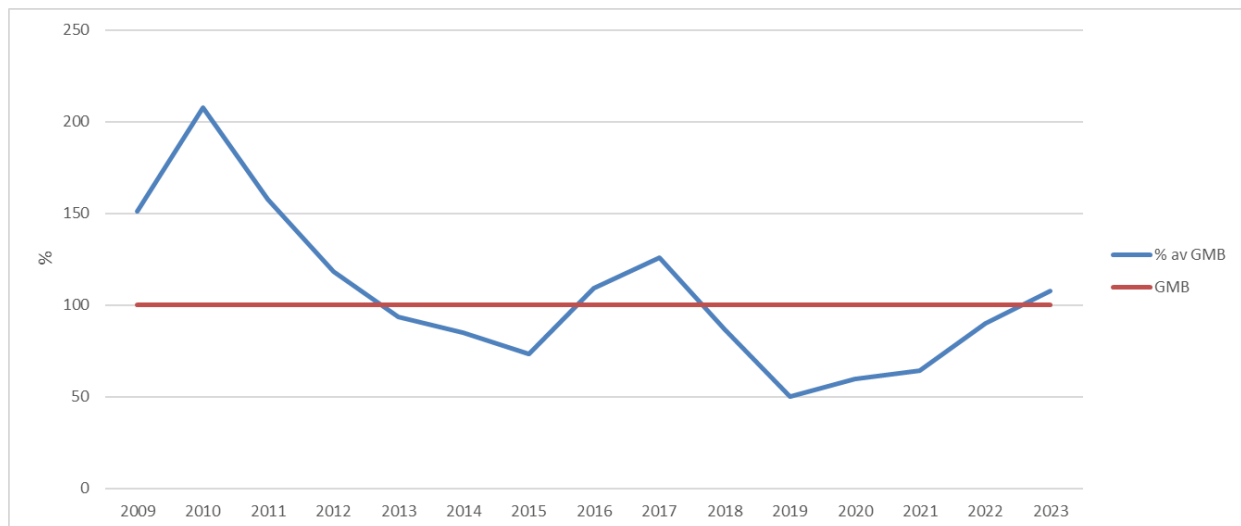
Figur 11: Drivtellingsresultater i nedre del av elven (sone 1-10) de siste 8 sesongene.

Økningen i antall laks samsvarer godt med at elven er stengt og beskatningen av laks i teorien skal være 0. De siste årene før stengning ble det i gjennomsnitt avlivet 300 laks årlig. Dersom innsiget er på ca. samme nivå hvert år vil det bety at bestanden av laks skal øke, noe vi nå ser.

Resultatet fra årets drivtelling gir en gytebestandsoppnåelse på 107,9 %. Det er derfor svært gledelig å registrere at gytebestanden av laks er økende og at gytebestandsmålet er oppnådd for første gang siden 2017. Se figur 12 for oversikt over gytebestandsoppnåelse de siste sesongene.

Beslutningen om å stenge for laksefiske ser ut til å ha gitt effekt, der mengden gytelaks er økende. En må likevel ha is i magen fremover for å se om utviklingen fortsetter. Andelen smålaks observert i år er høyere enn på flere år og er samtidig en økning i forhold til 2022 som også var positiv. Dette kan skyldes suksessfull gyting i 2016 og 2017, der yngelen som klekket da kom tilbake som smålaks i 2022 og 2023. De to eneste gangene elva har oppnådd gytebestandsmålet de siste 10 sesongene er nettopp i 2016 og 2017. Det er selvfølgelig andre faktorer som spiller inn på mengden fisk som kommer tilbake til Reisaelva, men det er likevel større sannsynlighet for et større innsig av laks tilbake til elva fra en gytebestand som har vært tilstrekkelig stor.

Det vil være spennende å følge utviklingen de neste årene. Basert på årets resultat er trenden positiv og Reisaelva oppnår gytebestandsmålet. Det er først om noen år vi får svaret på om det å stenge elva faktisk har en merkbar effekt på bestanden. Dersom det i fremtiden viser seg at det ikke hjelper noe særlig på bestanden, så er det andre faktorer utenfor elvelagets kontroll som påvirker det endelige resultatet. Uansett er det viktig at elvelaget gjør det vi kan for å bygge opp laksebestanden i Reisaelva igjen. Det vil derfor være viktig å frede laksen inntil gytebestandsmålet oppnås flere år på rad og vi på ny kan ha et høstbart overskudd av laks. Inntil elva kan åpnes for laksefiske igjen er det utrolig viktig at alle er med på fellesdugnaden med å verne om laksen.

Figur 12: Oppnåelse av gytebestandsmålet i Reisaelva i perioden 2009-2023.

Det ble ikke gjennomført yngeltelling i 2023. Rapporten fra undersøkelsene i 2022 viste en klar sammenheng mellom lavere yngeltall og ikke oppnådd gytebestandsmål. Det betyr at mengden gytefisk bør økes for å øke rekrutteringen i årene fremover. Det kan likevel ikke utelukkes at andre faktorer kan påvirke rekrutteringen, f. eks perioder med ekstrem lav vannføring og mulig tørrlegging av gyteområder, kraftig flom etter klekking og «swip up» (Svenning 2023).

Sesongen 2023 er nå historie og det er kun oppsummering og evaluering som gjenstår. Så fort det er unnagjort vil blikket rettes mot neste sesong. Det er ingen tvil om at lakse- og sjørøyefiske vil være stengt også i 2024. Om bestanden fortsetter sin positive utvikling kan vi håpe på en ny vurdering om noen år.

For sjørrettfiske vil det være naturlig å gjennomføre en sesong noenlunde lik 2023-sesongen. Hvordan reglene blir vil bestemmes før 1. februar 2024 iht. elvelagets vedtekter.

Avslutningsvis vil Reisa Elvelag takke Statsforvalteren i Troms og Finnmark for tilskudd til overvåkningsprosjektet i Reisaelva sesongen 2023. Uten tilskuddet ville prosjektet ikke vært mulig å realisere. Viktigheten av tilskuddet er ytterligere forsterket nå i en periode med stengt laksefiske og dermed frafall i elvelaget sine inntekter.